

“Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları” hakkında TÜSİAD Görüşü

1- Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (“Trafik Sigortası”) ile sigortacı, Karayolları Trafik Kanunu’nun (“Kanun”) 91. maddesiyle, araç işleteninin aynı Kanunun 85/1 maddesinde öngörülen hukuki sorumluluğunu poliçe Genel Şartları ve teminat limitleri çerçevesinde üzerine almış bulunmaktadır. Yani Trafik Sigortası, motorlu bir aracın karayolunda işletilmesi sırasında bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına veya bir şeyin zarara uğramasına neden olduğunda, o aracı işletenin zarara uğrayan üçüncü kişilere karşı olan sorumluluğunu belirli limitler dahilinde karşılamayı amaçlayan ve Kanun düzenlemesi ile yapılması zorunlu kılınan sorumluluk sigortası türüdür. Trafik Sigortası yaptırılmasının asıl amacı, araç sürücüsünün kusuru ile üçüncü kişilere vermiş olduğu zararın güvence altına alınmasıdır.

2- Kanun’un 95. maddesi uyarınca sigortacının tazminat yükümlülüğünün azaltılması ve kaldırılmasına ilişkin haller sigortacı tarafından üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez ancak ödemede bulunan sigortacı tazminatın kaldırılmasını ve indirilmesini sağlayabileceği oranda sigorta ettirene rücu edebilir.

Ne var ki, Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları’nın (“Genel Şartlar”) B.4 üncü maddesinde, sigortacının, “sigortalıya” rücu edebileceği haller düzenlenmiştir. Genel Şartlar’ ın, Kanun düzenlemesinden farklı olarak “sigortalıya” rücu hakkını düzenlemesi hatalıdır. Zira sigorta sözleşmesi, sigortacı ile sigorta ettiren arasında akdedilir ve sigortacının akidi olmayan kişiye sözleşme hükümleri uyarınca rücu etmesi hukuk kurallarına uygun olmadığı gibi, mevzuata da aykırıdır.

3- Tartışma konusu yapılan Genel Şartlar’ ın B.4 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasının (a) bendinde ise, tazminatı gerektiren olayın, sigortalının veya eylemlerinden sorumlu olduğu kişilerin kasti bir hareketi veya ağır kusuru sonucunda meydana gelmiş olması halinde sigortacının sigortalıya rücu edebileceği düzenlenmiştir.

Ağır kusur, öğretiler ve yargıtay kararlarında kasıt olmamakla beraber kasta yakın bir kusurun mevcudiyetini ifade ettiği kabul edilmekte, bu kapsamda sigortacının rücu hakkını kullanabilmesi için karşı tarafa zarar verme kastının olması aranmaktadır. Aynı zamanda Kanunda yer alan asli kusur hallerinin, ağır kusur olarak nitelendirilmesini gerektiren bir yasal düzenleme de bulunmamaktadır. Öğretiler, doktrinde ve Yargıtay içtihatları uyarınca da trafik kurallarına aykırı davranış nedeniyle “dikkatsiz ve tedbirsizce, kurallara ve yasaklara aykırı” olarak araç kullanma kasıtlı veya kasta yakın bir ağır kusur sayılmaz. Bu nedenle, bu gibi durumlarda salt bu sebeple sigortacının rücu hakkından da söz edilemez.

İstanbul

Meşrutiyet Caddesi,
No:46 Tepebaşı 34420
İstanbul - Türkiye
T +90 (212) 249 19 29
F +90 (212) 249 13 50
E tusiad@tusiad.org

Ankara

İran Caddesi No: 39/4
Gaziosmanpaşa 06700
Ankara - Türkiye
T +90 (312) 468 10 11
F +90 (312) 428 86 76
E ankoffice@tusiad.org

Brüksel

Avenue des Gaulois, 13
B - 1040 Brussels
T +32 (2) 736 40 47
F +32 (2) 736 39 93
E bxoffice@tusiad.org

Washington, D.C.

2101 L Street NW, Suite 800
Washington, DC 20037 - USA
T +1 (202) 776 77 70
F +1 (202) 776 77 71
E usoffice@tusiad.org

Berlin

Märkisches Ufer, 28
Berlin 10179 Germany
T +49 (30) 28 878 6300
F +49 (30) 28 878 6399
E berlinoffice@tusiad.org

Paris

33, rue Galilée 75116
Paris - France
T +33 (1) 44 43 55 35
F +33 (1) 44 43 55 46
E parisoffice@tusiad.org

Pekin

European Union Chamber of
Commerce in China
Beijing Lufthansa Centre
Office C-319, 50 Liangmaqiao Road,
Chaoyang District Beijing 10025 P.R. C
T +86 (10) 6462 2066 ext. 65/51
F +86 (10) 6462 320
E tusiad.china@europeancommerce.com

Kırmızı ışık ihlali, sürat limitinin aşılması gibi hareketlerle tam kusurlu bulunma halinin başlı başına kasıt ya da ağır kusurlu olduğu anlamına gelmeyeceği ve yerleşmiş yargı kararları karşısında uygulama alanı bulamayacağı için bu hususların Genel Şartlarda kaleme alınması durumunda iptale konu olması muhtemel görünmekle birlikte, bu süreçte de sigortaya olan güvenin sarsılmasından endişe edilmektedir.

4- Genel Şartlar' ın B.4 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasının (b) bendi ile tazminatı gerektiren olayın, aracın ilgili mevzuat hükümlerine göre gereken ehliyetnameye sahip olmayan veya geçerliliğini yitirmiş sürücü sertifikasına sahip ya da ehliyetine geçici/sürekli el konulmuş kişiler tarafından sevk edilmesi **veya** trafik kurallarının ihlali sonucunda meydana gelmiş olması halinde sigortacının sigortalıya rücu edebileceği kabul edilmiştir. İlgili madde lafzından ehliyetsiz araç kullanma ve trafik kurallarına uymama durumlarının birbirinden ayrı rücu halleri olarak düzenlendiği, tazminatı gerektiren olayın araç sürücüsünün trafik kurallarını ihlali sonucunda meydana gelmiş olması halinde de sigortacıya rücu imkanı verildiği şeklinde anlaşılmaktadır.

Yukarıda izah edildiği üzere, trafik sigortasının düzenlenme amacı sigortalı aracın kusurlu olarak üçüncü şahıslara vermiş olduğu zararın güvence altına alınmasıdır. Bilindiği üzere trafik kazaları, trafik kurallarının ihlali sonucu meydana geldiğinden ve kusur da bu ihlalere göre belirlendiğinden, ilgili maddenin kabulü, söz konusu sorumluluğu kapsam dahiline almak için prim tahsil eden sigorta şirketlerinin, Kanun gereği üzerlerine düşen sorumluluğu gerçek anlamda üstlenmemesi ve her ödeme sonrası sigortalıya rücu edebileceği anlamına gelecektir. Dolayısı ile trafik kurallarının ihlali sonucunda meydana gelen kazaların sigorta ettirene veya sigortalıya rücu edilmesi zorunlu sorumluluk sigortası mantığı ve amacı ile bağdaşmamaktadır.

Yargıtay kararları uyarınca ehliyetsizlik nedeniyle rücu edilebilmesinin koşulu kişinin kusuru olmasına bağlanmış olduğundan, ilgili bentte hatalı ve hukuka aykırı olarak yer alan “veya trafik kurallarının ihlali sonucunda meydana gelmiş olması” ifadesinin çıkartılmasının talep edilmesi, bu ifade çıkartılmayacaksa dahi ifadede yer alan “veya” bağlacının “ve” olarak değiştirilmesinin uygun olacağı görüşünderiz.

İstanbul

Meşrutiyet Caddesi,
No:46 Tepebaşı 34420
İstanbul - Türkiye
T +90 (212) 249 19 29
F +90 (212) 249 13 50
E tusiad@tusiad.org

Ankara

İran Caddesi No: 39/4
Gaziosmanpaşa 06700
Ankara - Türkiye
T +90 (312) 468 10 11
F +90 (312) 428 86 76
E ankoffice@tusiad.org

Brüksel

Avenue des Gaulois, 13
B - 1040 Brussels
T +32 (2) 736 40 47
F +32 (2) 736 39 93
E bxloffice@tusiad.org

Washington, D.C.

2101 L Street NW, Suite 800
Washington, DC 20037 - USA
T +1 (202) 776 77 70
F +1 (202) 776 77 71
E usoffice@tusiad.org

Berlin

Märkisches Ufer, 28
Berlin 10179 Germany
T +49 (30) 28 878 6300
F +49 (30) 28 878 6399
E berlinoffice@tusiad.org

Paris

33, rue Gallée 75116
Paris - France
T +33 (1) 44 43 55 35
F +33 (1) 44 43 55 46
E parisoffice@tusiad.org

Pekin

European Union Chamber of
Commerce in China
Beijing Lufthansa Centre
Office C-319, 50 Liangmaqiao Road,
Chaoyang District Beijing 10025 P.R. C
T +86 (10) 6462 2066 ext. 65/51
F +86 (10) 6462 320
E tusiad.china@european-chamber.com